

Joan B. Culla

«Diferents polítics m'han demanat opinió, però crec que no m'han fet mai cas»

Tot i no haver complert encara els 67 anys, l'historiador Joan B. Culla ha escrit les seues memòries en un llibre extens editat per Pòrtic. El professor de la Universitat Autònoma de Barcelona s'ha fet famós, sobretot, a partir dels seus articles d'opinió, publicats en diversos mitjans, que l'han convertit en una de les veus més escoltades de la política catalana i en un personatge sol·licitat pels actors més destacats d'aquest àmbit.

Vostè és un historiador de referència, però les seues memòries semblen més les d'un periodista de referència.

—Probablement té raó. La feina d'un historiador dona menys peu a unes memòries, perquè és difícil veure't implicat en polèmiques. Aquí la crítica historiogràfica és escassa, per no dir inexistent. O hi ha elogis o hi ha silenci. En canvi, la dimensió mediàtica sí que dona peu a episodis polèmics. És una activitat que m'ha permès conèixer molta gent i veure com alguns dels qui havien conviscut amb mi com a tertulians després feien el salt a la política. L'últim, el Jordi Cañas, ara eurodiputat per Ciutadans. Un altre exemple és el del Juan Carlos Girauta, amb qui em vaig enganxar per moments a TV3. En un moment donat va fer el salt a Ciutadans. També he contemplat això amb altres partits. I al revés: expolítics que s'incorporaven a les tertúlies com ara l'Ernest Benach, Joan Manuel Tresserras, Josep Curto... Això, en l'activitat d'historiador, no passa tant.

—No va ser periodista, en part, perquè era una professió amb menys prestigi que la d'historiador. Avui què en pensa?

La història viscuda. Memòries

JOAN B. CULLA

Pòrtic
Barcelona, 2019
Assaig, 448 pàgines

—Això ha canviat moltíssim. Quan jo vaig dubtar estava acabant la secundària, fa ara cinquanta anys. Encara no hi havia facultats de periodisme i la professió no tenia el prestigi social que va tenir després. Jo vaig viure, com a observador, l'ascens del prestigi de la professió, i ara assisteixo també a un cert declivi pel que fa a les condicions laborals.

—Són molts els moments que rescata de les seues memòries. Per exemple, la visita primerenca a Josep Tarradellas, encara a l'exili. Ara tothom coneix Carles Puigdemont. Però en aquell moment, abans del "ja soc aquí", qui era Tarradellas per als catalans?

—La diferència fonamental és que l'any 1975 encara estàvem en dictadura i ara no, malgrat que les condi-

cions d'aquesta democràcia són molt imperfectes. També els mitjans que hi havia. Ni a la premsa escrita ni a la ràdio ni a la televisió s'havia esmentat el Tarradellas. Només sabíem qui era uns quants centenars d'iniciats. Era un perfecte desconegut. Jo vaig anar a veure'l l'1 de setembre de 1975, per fer la tesina. Quan vaig tornar, explicava als meus companys de curs que havia vist exiliats catalans a París i que n'hi havia un, Josep Tarradellas, que deia ser presi-

→

→ dent de la Generalitat. Els companys, llicenciats en Història Contemporània, quasi tots militants del PSUC —per tant, gent polititzada—, se'm van quedar mirant i em van dir: “hi ha un *tio* a l'exili? No ho havíem sentit mai”. Si això era així al pati de lletres de la Universitat de Barcelona... La primera referència a la premsa barcelonina sobre Tarradellas apareix el febrer de 1976 en *El Correo Catalán* signada pel corresponsal a París, Jaume Pol Girbal. L'octubre de 1977, al cap d'un any i mig, Tarradellas tornava i la portada de *La Vanguardia* era una foto seva a plana sencera. “Benvingut, president” o alguna cosa així deia. En un any i mig, Tarradellas passava de l'anonimat a ser rebut per milers de persones.

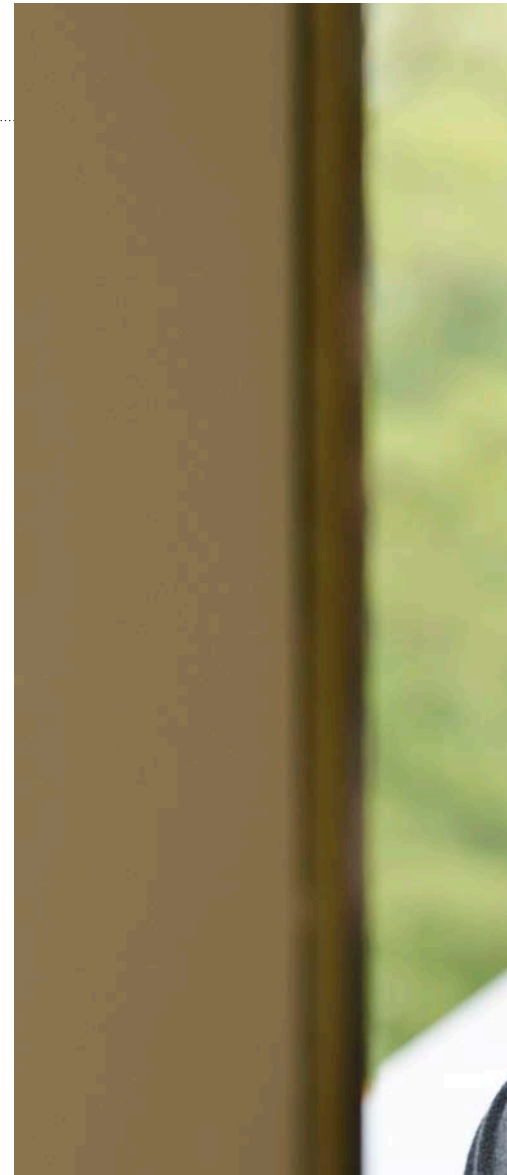
—Pel que fa a vostè mateix, com és que va entrar, amb tanta facilitat i sense carnet de cap partit, als centres d'influència política?

—No ho sé. No va ser planificat. Distints elements hi van ajudar. Un era la relació que vaig establir des de 1975 amb el Max Cahner. Va ser l'editor del meu primer llibre. Després la relació va ser més d'amistat. Quan vaig tornar del servei militar, l'estiu de 1977, vaig conèixer el Miquel Sellarés. Per exemple Cahner em va convidar a la reunió que seria l'origen del naixement de Nacionalistes d'Esquerra. Allà vaig conèixer el Lluís Llach, el Jordi Carbonell... Després amb el Sellarés vaig conèixer una part del món de l'Assemblea de Catalunya. En Miquel i en Max, separats o junts, van organitzar una sèrie de *tinglados*, com ara el Club Ramon Muntaner al servei dels Països Catalans, amb taules rodones, col·loquis, etc., als quals jo anava per aprendre i anaves coneixent gent com el Josep Benet o l'Heribert Barrera. Va ser així, d'una forma no programada. I per altres coses. El 1977, quan m'incorporo a treballar a l'Autònoma, agafo el costum estrafolari d'anar un parell de dies a la setmana a recórrer locals de partits polítics a la caça i captura de papers. La majoria de gent que em rebia eren militants de base, però alguns

farien història. Una vegada vaig anar al PSUC i em va atendre un tal Rafael Ribó. Això provocava en ells una bona predisposició. I a partir de 1981 vaig adquirir una altra pràctica molt estranya: assistir als congressos dels partits. Així començaven a conèixer-me. L'any 1983 vaig tenir la primera conversa amb el Jordi Pujol, i des de llavors ja em va tenir fitxat.

—Vostè és molt crític amb el PSC durant l'era Pujol, pels menyspreus i un cert sentiment de superioritat, sugereix, envers l'antiga Convergència. Bona part d'aquell PSC ara ha fet el salt a l'independentisme. Encara persisteix aquella actitud?

—Crec que al PSC se li va indigestar la derrota electoral de 1980. Va ser molt inesperada. I van creure que la victòria de Pujol era com un acte d'intrusisme. Aquesta actitud despectiva es va anar incrementant quan l'any 1984 Pujol va tornar a guanyar. No dic en tots els socialistes, sinó en els més identificats amb l'aparell i els més allunyats de les responsabilitats de gestió. Crec que els socialistes que des de 1979 van accedir a moltes alcaldies, com que van haver de conviure amb la Generalitat, van tenir l'oportunitat de conèixer el Pujol des d'una perspectiva distinta a la de la baralla al Parlament, i van anar modificant aquesta impressió. Però com no havia d'estar el Raimon Obiols una mica ressentit amb en Pujol si va perdre tres vegades consecutives contra ell? L'ésser humà és l'ésser humà, encara que sigui polític. I no penso que l'Obiols fos un desastre polític, en absolut. Pel que fa a la pregunta, d'aquell socialisme dels anys vuitanta hi ha una part que continua al PSC i una altra que des de 2012 s'ha mogut cap a l'independentisme. Pel que fa als que continuen al PSC crec que és evident que hi ha una certa repugnància envers l'antiga Convergència, es digui com es digui ara. A nivell nacional, perquè a nivell municipal hi ha hagut pactes de tota mena. I pel que fa a ERC, és més difícil de dir. És possible que els antics socialistes que hi han arribat hagin apor-

tat alguna partícula d'una vella hostilitat cap a Convergència. De tota manera, en ERC no calia aquesta aportació. Ells ja tenien aquesta actitud comprensible, perquè s'han estat disputant durant 20 anys l'espai polític amb Convergència. És lògica aquesta hostilitat i els tripartits en van ser una expressió molt potent.

—És curiós, també, que vostè, considerat en paraules seues...

—Un convergent de merda, sí.

—... Tinguera tan bona relació amb l'Esquerra Republicana de Carod-Rovira.

—Sí. Jo crec molt més en les persones que en les etiquetes polítiques. Al Carod el vaig conèixer el 1983, quan era el delegat de Cultura del conseller Cahner a la

província de Tarragona. Ell encara no estava a ERC. No recordo exactament com vam començar a parlar en aquells sopars. I ens vam descobrir una sèrie d'afinitats: som de l'any 1952, ens apassiona la història i tots dos simpatitzem amb Israel, per dir-ho de pressa i malament. La relació va continuar quan ell va esdevenir diputat primer i líder d'ERC després.

—I això no va impedir que li demanaren, a vostè, tancar una llista de Convergència.

—Això va ser en unes europees. Va ser el Pere Esteve, quan va fer de cap de llista [el 1999]. Teníem bona relació. I li vaig dir: "Mira, Pere, gràcies. Però no veig el sentit". Si ja tenia l'etiqueta de convergent de merda, anant en una llista, l'eti-

queta quedaria petrificada. I ell ho va entendre.

—Pensa que vostè té menys influència que abans en la política?

—Sempre he tingut la sensació que influència no n'he tingut mai. Diferents polítics m'han demanat opinió i m'han escoltat, sí. Però crec que m'han fet cas. Una vegada, el Pujol, en un congrés de Convergència a l'Hospitalet, durant la primera legislatura de José María Aznar (1996-2000) —jo anava a tots els congressos de tots els partits—, em va dir que volia parlar amb mi. Em demanà què creia que havia de dir en el discurs de cloenda. I li vaig dir que potser havia de dir alguna cosa més excitant que l'informe de gestió del Pere Esteve. El món

nacionalista, en aquell moment, no acabava de veure clar el Pacte del Majèstic. El gran argument del Pujol eren els 70.000 milions de pessetes de finançament addicional per justificar el pacte. "President, els diners són molt importants, però no només de diners viu l'home, i menys encara el militant nacionalista", li vaig dir. El nacionalisme també necessitava emocions, sentiments. L'endemà diumenge vaig anar a escoltar la sessió de cloenda, i va dir allò dels 70.000 milions. Res més. Aquesta va ser una prova de laboratori. Per tant, no he tingut la sensació d'haver perdut influència, perquè si això és contribuir a decisions polítiques, no n'he tingut mai. Ni l'he buscat.

—I contacte?

—El procés ha provocat un pla renove bestial de la classe política. Però mentiria si dic que ja no conec a ningú del món del Govern o de la política. Ara, amb el ritme trepidant de la política catalana els darrers mesos, és normal que el conseller de torn no tingui com a prioritat dinar amb el Culla. Alguns del Govern actual ho han fet, però altra feina tenen, és clar.

—Dels polítics actuals, hi ha algú que li desperte especial admiració?

—Tinc la impressió que haver observat tan de prop la vida política m'ha despertat una certa incredulitat.

—I dels antics? Amb qui van quedar pendents més converses?

—Amb el Jorge Fernández Díaz. Vaig tenir una relació amb ell que, per ser del PP, Déu n'hi do. No érem amics, però teníem certa confiança. Quan es va descobrir allò de la policia patriòtica, "esto la Fiscalía te lo afina", em va semblar gravíssim. I vaig escriure una carta oberta a *El País* denunciant-ho i demanant, de manera personal, explicacions. Mai no em va respondre. Per això voldria que m'expliqués què collons va ser això. Ja sé que no passarà. Aquesta és la conversa més pendent que tinc. Allò em va semblar inversemblant en una persona tan creient i d'una ètica catòlica tan estricta.